

YAŞAM-ÖLÜM SARMALINDA
ÖTANAZİ

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

EskiYeni Yayınları: 249

YAŞAM-ÖLÜM SARMALINDA ÖTANAZİ

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Doç. Dr. Yüksel SALMAN

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ağustos 2024

ISBN: 978-625-6781-61-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

YAŞAM-ÖLÜM SARMALINDA
ÖTANAZİ

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

Ankara 2024

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

Samsun İli Ayvacık İlçesi Ardiç Köyünde doğdu. Orta ve lise öğrenimini Çarşamba İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1990 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. 1989 yılında Diyanet İşleri Başkanlığında İmam-Hatip olarak göreve başladı. 1990-1993 yılları arasında Haseki Eğitim Merkezinde ihtisas kursunu başarı ile bitirdi. 1993 yılında “İslâm Ceza Hukukunda Cezaların Şahsiliği Prensibi” konulu teziyle Yüksek lisansını tamamladı. 1998 yılında “İslâm Ceza Hukukunda Cezaların Yürürlüğü” konulu tezini tamamlayarak “Doktor” unvanını aldı. 2001-2008 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulunda uzman olarak göreve atanan Yiğit, 29.08.2008 tarihinde Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliğine atandı. 14.01.2011 tarihinde Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne atanan Yiğit, bu görevini 26.12.2017 tarihine kadar sürdürdü. 26.12.2018 tarihinde Başbakanlık Müşavirliği görevine atanan Yiğit, Başbakanlığın ilga edilmesiyle 19.09.2018 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığına Müşavir olarak atandı. Yiğit, 16.09.2014 tarihinde Doçent, 21.10.2021 tarihinde Profesör oldu. 15.09.2020 tarihinde Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesine Öğretim Üyesi olarak atanan Yiğit, halen bu görevine devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
GİRİŞ	9
KAVRAM VE KAPSAM OLARAK ÖTANAZİ	9
I) Ötanazi Kavramı	9
II) Ötanazi İle İlişkili Kavramlar	13
A) Ortotanezi	13
B) Distanazi.....	13
C) Gönüllü Ötanazi	14
D) İrade Dışı/İstem Dışı Ötanazi	16
E) Asiste İntihar/İntihara Yardım	16
F) Gönülsüz Ötanazi.....	17
G) İç Ötanazi.....	18
H) Dış Ötanazi.....	18
III) Ötanazinin Çeşitleri	18
A) Aktif ötanazi.....	19
B) Pasif Ötanazi.....	19
C) Aktif-Pasif Ayırımına Yönelik Yaklaşımlar	20
D) Dolaylı Ötanazi	25
E) Erken/Pediyatrik Ötanazi.....	26
BİRİNCİ BÖLÜM	
TARİHSEL GELİŞİMİ AÇISINDAN ÖTANAZİ	29
I) Tarihsel Arka Plan.....	29
A) 20. Yüzyıl Öncesi Ötanaziye İlişkin Yaklaşımlar	29
B) 20. Yüzyıl ve Sonrasında Ötanaziye İlişkin Yaklaşımlar.....	36
II) İlahî Dinlerin Ötanaziye Bakışı	41
A) Yahudilik ve Ötanazi.....	43
B) Hıristiyanlık ve Ötanazi.....	46
III) Ötanazinin Leh ve Aleyhindeki Görüşler	51
A) Ötanazi Taraftarı Görüşlerin Delilleri.....	52
B) Ötanazi Karşıtı Görüşlerin Delilleri	55

İKİNCİ BÖLÜM

İSLÂM HUKUKU AÇISINDAN ÖTANAZİ	61
I) İslâm'da İnsan Hayatına Verilen Önem	61
II) Cinayetlere Karşı Öngörülen Müeyyideler.....	69
A) Kısas Cezası	70
B) Diyet	72
III) Mağdurun Rızasının Cezalara Etkisi.....	74
A) Öldürmeye Rıza	76
B) Müessir Fiillerde Rıza	79
IV) Ötanazinin Hukukî Niteliği	81
V) Ötanazinin Hukukî Sonuçları	85
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	105
KAYNAKÇA	113

ÖN SÖZ

Modern zamanlar insana ve insanlığa hemen her alanda birçok imkân sunmaktadır. İnsanlık söz konusu imkânlar bağlamında hayatını daha verimli dizayn edebilme, daha müreffeh ve huzurlu bir hayat yaşayabilme fırsatını yakalayabilmektedir. Bahse konu imkân ve fırsatlar bir taraftan insan hayatını kolaylaştırırken diğer taraftan farklı problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu sorunlar, bireysel ve toplumsal hayatın her alanında farklı ölçeklerde tezahür etmektedir. Sağlık sorunları, bu sorunların önde gelenlerindedir. Aslında sağlık sorunlarını salt bugünün sorunları olarak düşünmek pek rasyonel bir yaklaşım değildir. Zira insanlık tarihine bakıldığında sağlığın insanoğlu için yeryüzündeki en ciddi sınav alanlarından biri olduğu, niteliği farklı nice sağlık problemleri ile insanın karşı karşıya kaldığı görülür. Bilim ve tıp tarihi, sıhhat ve afiyet içinde yaşamının önündeki engellere üretilen sayısız çözümü muhtevindir.

Çağımız diğer birçok alanda olduğu gibi tıp alanında da ciddi gelişmelere sahne olmaktadır. Kök hücreye yönelik araştırmalar, organ nakli, laboratuvar ortamında yapılan çeşitli deneyler insanlığın bugünü ve yarını adına ümit vermektedir. Geçmişte insanlığın boğuştuğu birçok ölümcül hastalık, insanın hayat kalitesini bozan pek çok sağlık sorunu tedavi edilebilir hale gelmiştir. Ancak bilimsel ve teknolojik açıdan büyük bir ivme ile mesafeler kat eden insanlık, bir yandan hayatı kolaylaştıran imkânlara kavuşurken diğer taraftan söz konusu buluş ve icatların ortaya çıkardığı sağlık ve çevre sorunlarıyla boğuşmak durumunda kalmıştır. Bilim ve teknoloji alanındaki dudak uçuklatan gelişmelerin ortaya çıkardığı siyasi, sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve ahlaki sorunlar bir tarafa, birey üzerinde ihdas ettiği sağlık sorunları ayrı bir araştırma konusu olacak kadar derindir.

Birçok yeni hastalıkla mücadeleye devam edilirken, bu çerçevede yoğun mesailer harcanıp ümit veren adımlarla ilerlenirken,

kimi zaman hastalığın hastaya verdiği ıstırabı kesmek mümkün olmamaktadır. Amansız, mevcut tıbbi verilere göre şifasız veya ölümcül hastalığa yakalanmış bazı kişiler, acı ve elemenden kurtulmak için hayatlarına son verilmesini talep edebilmektedir. Buna ilaveten bebek ve zihinsel özürlü gibi irade beyanında bulunamayacak kimselerin kanuni temsilcileri, hastanın hayatının tıbbi yöntemlerle sonlandırılmasına karar verebilmektedir. Ötanazi olarak adlandırılan bu talep, gün geçtikçe artan bir durum olarak dinin, hukukun, psikoloji ve felsefenin gündemini meşgul etmektedir. Zira ötanazi üzerinde düşünmek, hayatın anlamı, kutsallığı, kalitesi, insanın temel hakları ve öz değeri gibi bir dizi konuyu irdelemeyi gerekli kılmaktadır.

Ötanazi uygulamasının İslam hukuku açısından ele alındığı bu çalışmada öncelikle kavramın çeşitli doktrinler açısından tarihsel gelişimine kısaca değinilmiş, ardından ötanazinin çeşitlerine göre İslâm hukuku açısından terettüp eden hükümler ve görüşler nakledilmiştir. Ötanazi konusu her şeyden önce insanın hayatını ve hayatın bir şekilde sonlan(dırıl)masını konu edindiğinden, bu bağlamda ortaya konulacak her görüş ya da vaz' edilecek her hüküm ehemmiyet arz etmektedir. Bu eserin, hemen her doktrin açısından farklı perspektiflere muhtaç olan ötanazi konusunun İslâm hukuku bağlamında vuzuha kavuşturulmasına katkı sağlayacağı ümidindeyim. Gayret bizden, tevfik ve inayet Yüce Rabbimizdendir.

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT
Ankara 2024